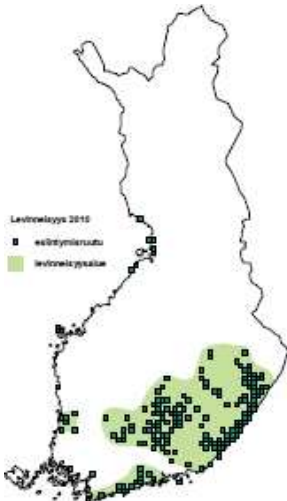

Lurppa (Denlurpos urmakas) on Etelä-Suomen lehtipuuvaltaisten ja lehtilahopuustoisten rantametsien uhanalainen asukki. Pesivä kanta on vahvistunut ja vuonna 2010 se arvioitiin 120–180 pariiksi. Lurppansuojeluyhdistyksen luontopalvelut on vastannut lajin valtakunnallisesta seurannasta ja suojelusta vuodesta 2003 lähtien.

HYVÄSSÄ LURPPA-METSÄSSÄ ON LAHOPUUTA

Elinpiirit sijaitsevat tavallisimmin lehtipuuvaltaisilla tuoreilla ja lehtomaisilla kankailla, joskus myös lehdoissa. Sekapuustona voi kasvaa mäntyä ja kuusta. Hyvässä lurppametsässä ei saa olla tiheää ja varjostavaa havupuualikasvostoa. Lurpat ovat erikoistuneet käyttämään lahopuussa

Kuva 1. Lähes puolet reviireistä on Pohjois- ja Etelä-Karjalassa.

Luonnonsuojeluasetus:

- Erityisesti suojeltava, rauhoitettu

Uhanalaisuusluokka:

- Erittäin uhanalainen (EN)
- EU-direktiivi: Liitteen I laji

eläviä hyönteisiä ravinnokseen. Lahoa lehtipuu-tuleekin olla runsaasti pystypötkkelöinä ja maapuina. Talvella lahopuiden hyönteisfauna on lurpille elintärkeää ravintoa. Pesimäaikana lurppan poikasia ruokitaan myös lehvästöstä ja rungoilta löytyvillä hyönteisillä.

KANTA SAATIIN KASVUUN

Lurppien seuranta käynnistyi 1990-luvun alussa. Pesivä populaatio arvioitiin silloin 30–50 pariiksi. Vuonna 2009 havaintoja saatiin noin 160 potentiaaliselta pesimäreviiriltä, ja vuonna 2010 varmistettiin yli 90 pesintää. Tehostuneen seurannan ansiosta on voitu kartoittaa myös ennestään tuntemattomia elinalueita. Lurppien luokitus voitiin vuoden 2010

Kuva 2. Valoisat rantalehtometsät ovat parhaita elinympäristöjä lurpille.

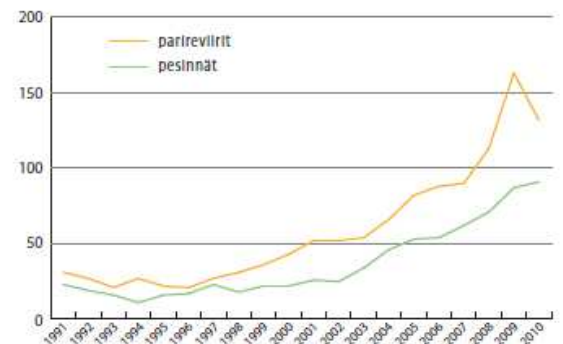

Kuva 3. Uroslurppa puolustamassa reviiriään pesintäkauden alkaessa.

uhanalaisuusarvioinnissa vaihtaa äärimmäisen uhanalaisesta erittäin uhanalaiseksi lajiksi.

SUOJELU EHTI AJOISSA

Kanta on vahvistunut suojelutoimien, elinypäristöjen hoidon ja hyvän pesimätuloksen ansiosta. Lurppien suojelusuunnitelmaa on toteutettu kahdenkymmenen vuoden ajan. Alkuperäisenä tavoitteena oli rauhoittaa noin 3 900 hehtaaria ja hoitaa noin 1 500 metsähehtaaria reviirejä tukeviksi lisäalueiksi. Tämä tavoite on lähes saavutettu. Säännöllinen muuttovoitto idästä ja ajoittaiset massavaellukset ovat myös vahvistaneet kantaa. Laajoja massavaelluksia todettiin syyskuun 1993/1994 ja erityisesti 2008/2009, jolloin saatiin satoja nuoria vaeltajia eteläiseen Suomeen ja Jämsän seudulle. Ilmastomuutuksessa leudot talvet ovat olleet eduksi lurppien pesinnälle. Nuorien lurppien ensimmäinen talvi on kriittinen tekijä selviytymiselle. Aktiivinen talviruokinta on helpottanut niin nuori-

Kuva 4. Lurppakannan kehitys vuosina 1991–2010.

en kuin vanhempienkin yksilöiden talvehtimista.

TURVAA LURPPAN PESINTÄ

Pesintäaikaan lurppia ei saa häiritä, koska silloin lurpat ovat uhmakkaita ja suojelevat reviiriään tarvittaessa voimakkein. Pesintäaikaan lurppia erityisesti ärsyttää nuotion savu ja sininen väri, joten partiolaisten kannattaa kiertää lurppien pesimäreviirit kaukaa.

LURPPA EI SELVIÄ VIELÄ OMILLAAN

Kannan kasvusta huolimatta lurpat tarvitsevat edelleen aktiivisia suojelutoimia. Metsätalous on tehostunut ja laajentunut,

eivätkä hoidetut metsät vastaa lajin vaatimuksia. Onkin tärkeää perustaa rauhoitusalueita, jotta säilytetään parhaimmat elinympäristöt ja lisätään mahdollisuuksia uudisreviirien synnylle. Luonnonhoidon ja ennallistamisen avulla voidaan myös tulevaisuudessa turvata lurppien elinypäristövaatimukset sekä talousmetsissä että luonnonsuojelu- ja virkistysalueilla.

LISÄTIETOJA

Lajin vastuuhenkilö: Lurppansuojeluyhdistys, Lape Lurppahattu www.lurppa.fi